

DEBRECZEN

POLITIKAI, TARSADALMI és KOZGAZDASZATI HIRLAP.

A debreczeni és vidéki „függetlenségi párt” közlönye.

Megjelen naponként, péntek és vasárnap kivételével.

Hirdetési díj
Nagybányos postai sorát 5 kr.
Nagyobb terjedelmű és többoldos
hirdetéseket a szerkesztőség
előre megjelölt díj ellenében fogadja.
Bélyegdíj minden költésért
kifizendő.

„Nyitár”-ban megjelenő köze-
leves minden példát 30 kr.
Hirdetéseket felvételre a kiadó
hivatalában, KUTASI L. könyv-
nyomdájában, valamint ZICHÉNYI
MAN H. könyv. iróházában is.
Név nélkül vagy bérmentesen
beküldött kéziratok nem vétel-
nek figyelembe.
Kéziratok vissza nem
adatok.

kereskedése,
terme
száz épületében.
ban található min-
gességeit,
artozóból.
teku raktárát. Öszi
kák. — egyszerű
telelő, finom ki-
ében
mitás készséggel

Alapítatott 1850.

Alapítatott 1850.

Alapítatott 1850.

Alapítatott 1850.

Alapítatott 1850.

Alapítatott 1850.

Alapítatott 1850.

Alapítatott 1850.

Alapítatott 1850.

Alapítatott 1850.

Alapítatott 1850.

Alapítatott 1850.

Alapítatott 1850.

Alapítatott 1850.

Alapítatott 1850.

Alapítatott 1850.

Alapítatott 1850.

Alapítatott 1850.

Alapítatott 1850.

Alapítatott 1850.

Alapítatott 1850.

Alapítatott 1850.

Alapítatott 1850.

Alapítatott 1850.

Alapítatott 1850.

Alapítatott 1850.

Alapítatott 1850.

Alapítatott 1850.

Alapítatott 1850.

Alapítatott 1850.

Alapítatott 1850.

Alapítatott 1850.

Alapítatott 1850.

Alapítatott 1850.

Alapítatott 1850.

Alapítatott 1850.

Alkudozó Ausztria.

Mig a képviselőház szünetelése után a magyar politikai életben szélcsend állott be, addig Ausztriában előtérbe léptek a kiegyezési kérdések. Egyelőre a bizottságok tárgyalnak és pedig a vámszerződési javaslatot. E tárgyalások folyamán több oly mozzanat merült fel, mely kiválóan érdemes figyelmünkre.

Az egyik inkább alakisági kérdés, de azért kihat a dolog érdemére is, még pedig mélyen. E kérdés az, hogy összefüggnek-e egymással a kiegyezési kérdések, vagy egymástól elkülönítve bírálandók-e meg? Ez fel lett vetve a magyar parlamentben is. Utalt az ellenzék mindkét árnyalatára, hogy lehetetlen vámszerződést tárgyalni addig, míg a szerződések alapját képező vámtarifa megállapítása nincs, míg annak egyes lényeges pontjaira nézve nem jött létre megegyezés a két állam kormányai között; felhivatott továbbá, hogy a kvótakérdés és vámszerződés közt is van okozati összefüggés, ha nem is a függetlenségi párt szempontjából, de azokból, akik az 1867-iki törvények által teremtetett közjogi alapot fenntartani óhajtják.

Ezt az összefüggést nem is vonhatták kétségbe, hisz folyton azt az argumentumot hangoztatták, hogy a vámszerződésben szenvedett hátrányok kiegyenlítésül van a kvóta-arány 31 négytized és 68 hattized százalékban megállapítva, mely arányt Ausztria fenntartani vonakodik, mielőtt a vámszerződés felbontatnék.

A magyar kormány mindezek dacára keresztülhajtotta, mindent megszavazni kész többségével a vámszerződés elfogadását a magyar parlamentben, amár az osztrákok még függőben tartják a bankkérdést, a czukoradó kérdést és amár akkor még a kvóta-bizottság sem volt megválasztva, nem hogy már tárgyalt volna.

Az osztrák kormány más állásponton áll. A kiegyezési bizottságban hozzá Chlumecy b. részéről intézett interpellációra adott válaszában elismerte a kiegyezési kérdések „connexitását”, kimondta, hogy egyik javaslat a másik nélkül törvényerőre nem emelkedhetik, amiért a tárgyalások az osztrák parlamentben meglehetősen huzavonával haladnak, a bizottságok ritkán ülnek össze,

szé, a házban pedig még ki sincs tűzve a tárgyalás napirendje.

Az ellenmondás a két kormány álláspontja közt annyival feltűnőbb, mivel az osztrák eljárásnak fontos politikai következménye lesz. Ez a következmény a vámszerződési szerződés felmondása magyar részről. Az osztrák kormány, kivált pedig az udvar a vámszerződés tényleges felmondását mindeenképen elkerülni óhajtott. Az 1878-iki vámszerződési törvény értelmében a szövetség 1886. december utolsó napjáig fölmondandó, ha addig új megállapodás nem jött létre, mert különben a régi törvény változatlanul fennáll további 10 évig.

Az udvar kedvében járó magyar kormány mindent elkövetett a fölmondás elkerülésére. Hiába figyelmeztették a törvényhozásban, hogy ily fontos jogot nem elég papíron bírni, elevenen fenn kell azt tartani gyakorlása által. Most tehát az osztrák kormánynak köszönheti Magyarország, ha jogát tényleg gyakorolja s így megóvja a rozsdától.

Igen érdekes az a ravaszkodó, mondhatni jezsuitikus fölfogás, mely az osztrák urak részéről a vámszerződés érdemére kifejeztetett.

A derék urak kaptak azon, hogy magyar részről épp oly alaptalanul mint gondolatlanul hivatkozás történik arra, mintha az osztrák fogyasztási területet a magyar gazda nem nélkülözhetné. Már most azt állítják, hogy nem kell engedni Magyarországnak, megpuhul az, engedni fog a petroleum-kérdésben és egyebekben is. Azt mondják továbbá, hogy nem osztrák érdek többé a közös vámterület fenntartása hanem magyar; ami azonban nem akadályozhatja őket azon szerény óhajtat világá bocsájtásában, valjon nem lehetne-e a vámszerződés hosszabb időre megkötni, tíz év helyett 15 évre, vagy huszra?

Lám, ha a vámszerződés olyannyira magyar érdek, miért féltek tőlünk a jó osztrákok a 10 évi tartamot? hisz akkor 10 év múlva éppen oly készséggel fog ez ország a megújításhoz járulni, mint szerintük járul most?

De nem így áll a dolog. Az osztrákok jól tudják, mily kolosszális semmivel sem igazolható áldozatot hoz Magyarország a közös vámterület fenntartásával, jól tudják,

hogy az első öntudatos, tudományilag és politikailag szívesen álló magyar kormány meg fogja tagadni a vámszerződés fenntartását; fel akarják tehát használni a Tisza-árattal ebbeli érdekeik biztosítására 10 évnél hosszabb időre. Ilyen kísérletre azonban az osztrák kormány nem mert vállalkozni.

Belföldi hírek. A szerb püspökök Karlovcion gyűltek össze, megválasztani az új verseczi püspököt. — Nagyváradról a szabadságharc után Amerikába menekült s onnan később hazakerült s azóta el is hunyt Baróthy Lászlónak öt fia visszavándorolt Amerikába. — Polgármestere választást volt kedden Esztergomban s a hercegprímás által ajánlott dr. Helcz Antal választották meg. — A nagyszombat i. k. n. c. társulat ügyszéke megújult, illetőleg a kolozsvári olvasatott, melynek hatásköre ezentúl az összes erdélyi részekre kiterjed. — Maros-Torda megye iktatója, Böszörményi József, sok évi szolgálata alatt szerzett érdemei elismerésül, koronás ezüst érdemkeresztet kapott. — Szegeden a koleraiban megbetegedett a járvány kezdete óta 382 egyen s meghalt ezek közül 198. A járvány tehát igen felelmes. — A vizaknai szabadelvű párt szerdán tartott ülést, melyben Szöcs József ajánlata s Bakó plébános s Predovics görög kel. lelkész pártoló felszólalásai után egyhangulag kikötötték dr. Tisza István képviselőjelöltnek. — Nyitraián Kostyal polgármester nagy költőiség élén nyújtotta át a város dispolgári oklevelét gróf Gyürky Abraham főispánnak, ki szívesen szavakkal fejezte ki köszönetét. — Aradon tiszviselők és tanítók új dalegyület alakítását s ideiglenes elnöké Lusztoris Kálmán városi főjegyzőt választották meg. — Hava zás volt mult vasárnap Erdélyben s a fogarasi hegyeseket a hó már egészen elborította. — A hontisza szabadelvű párt hetfői gyűlésén a jövő évi képviselőválasztásra már megállapodtak három jelöltben, még pedig Ipolyváros Horváth Béla főbíró; Szalkán báró Nyáry Bélát, Nemetiben Podhorszky Györgyöt lepletik föl. — A kolera Budapesten a járvány kezdete óta épen ezerrug a koleraiban megbetegedettek száma. Ezek közül meghalt 392. — József főherceg a primári jubileumra egész családjával Esztergomba utazik. — Halálhírek. Cseh Ede, a szerb egyházi kongresszus volt királyi biztos, kit ő felsége saját kivánságára, az állásától csak az imént mentett fel kedvezőtlen egészségi állapota miatt, vargai birtokán elhunyt.

Rognikolaris felelet. A horvátok követeléseire a magyar választ az országos bizottság megadta. Nagy és alapos munka ez, megfontolt és erős érvelésű. De nem ám po-

lémia, csak czáfolat. A törvényességhez való szoros ragaszkodás, az igazságosság ényelő mértéke, a magyar államiség követelményeinek és a horvát autonómia igényeinek szabatos felfogása és méltánylása egyaránt jellemzik, s a mily határozottan tagadó a jogosulatlan horvát pretenziókkal szemben épp oly előékeny és jóindulatu mindenütt, hol elvi szempontok nem gátolják az engedékenységet. Szóval nem harcz és háboru, de béke és barátság hangján van írva a magyarok üzenete a horvátoknak.

Legérdemesebb része az okmányoknak, ki derítse, annak, hogy Magyarországon eddig sem bánt el mostohán Horvátország anyagi érdekei körül.

Állami ut esik Magyarországon 1 kilométer 46.67 kilométerre, Horvátországban már 34.76 kilométerre.

Folyamszabályozásra költöttünk: a Drávára 997.684 frtot, a Szávára 410.462 frtot, a Kulpára 119.484 frtot, a Dunára a horvát parton 85.351 frtot. Fénatartási költségekre 447.417 frtot, összesen közel két milliót.

Vasut épült, vagy épül 100.000 lakosra Magyarországon 64.2 kilométer, Horvátországban 59.4 kilométer.

Postahivatal volt Horvátországban 1868-ban 99, jelenleg van 299.

Postából volt bevétel, 8.485.000 frt, kiadás 10.563.000 frt, ráfizettünk a horvát postákra 2.077.000 frtot, és 166.000 frt. nyugdíjt.

Tavirada-állomás esik Magyarországon minden 10.877 lélekre. Horvátországon 11.908 lélekre, de 1000 lélekre befektettünk táviradókba Magyarországon 267 frt 74 krt, Horvátországon 336 frt 17 krt.

Ezek a számok a válasz legbeszédesebb argumentumai s a horvát sérelmek legvilágosabb czáfolatai.

A delegációk. A becsi „Neue Freie Presse” azt a hírt közli, hogy az osztrák delegatusok körében mozgalom indult meg oly irányban, hogy a delegációk ez idei ülészaka a Budapesten állandón mutatkozó cholerajárvány miatt elhalasztassák vagy Bécsbe helyeztessek át. A nevezett lap szerint a lengyel delegatusok tettek ily irányban kezdeményező lépést német collegáinkal, kifejezve, hogy ők a járvány miatt nem szívesen jönnek Budapestre.

Az osztrák pénzügyminiszter exposéja. Bécs, okt. 22. A képviselőház mai ülésében a kormány benyújtotta a márczius végéig megadandó indennytől szóló törvényjavaslatot. Dunajevski pénzügyminiszter előterjesztte az 1884. évi költségvetést, melyet hosszabb exposéval kísért. A fedezetet illetőleg kijelenté a pénzügyminiszter, hogy a négy milliónyi kezelési hiányt az adók kedvezőbb befolyása és a pénzügyi állományok segítségével reméli fedeztetni. A 12 milliónyi rendkívüli hiányt illetőleg a pénzügyminiszter föntartja,

A „DEBRECZEN” TARCZÁJA.

„A párisi.”

(Vigjáték 3 felvonásban. Irta Gondinet Edmond. Előkészületben a debreczeni színházban.)

Igazgatónk nem fukarkodik az újdonsággal. Noha az igazi saison nálunk még csak a jövő hó elején kezdődik, a „Párisi”-ban már eddig is a hatodik új színművet mutatja be, szokása szerint: változtatván az eredetit és külterméket.

A „Párisi” valószínűleg kedden kerül színpadra nálunk s hőse is egy párisi 35 éves, vagyos fiatal férfi: Brichanteau, kinek egész világa Páris. Olyan eleme ez, mint halnak a víz, melyen kívül nem tud megélni; ha kivétődik belőle, csak rövid időre állhatja ki; különben meg kellene fuldania a nem neki való levegőtől. Megszokott lakása, mely a Boulevard des Italiens-re néz, neki pótolja a természetet is, mert csak a párisi fák szereti, melyeknek lombjain a finom por hamva — mint mondja — elveszi a zöld szín felüsi ritkóságát. Tíz éve lakik ott, s midőn a házat megveszi egy nyugalomba vonult gyáros: Savourette s neki fel akar mondani, hogy maga költözzék a lakásba, egészen kikel magából. Általában ő hamar kikel magából, mert egyszerűen nagyon érzékeny természet: nem szereti, a mi szomorú, s ha könnyet lát, attól egészen oda van. Komornyikjának, a ki meglehetősen konfidens fickó, egy félhevült pillanatban felmond, de még ennek is rögtön megbocsát, mielőtt az elérzékenyültet játsza előtte. Egy képirónak pedig, ki szomorú tárgyul képet küld hozzá; ad ugyan pénzt, hogy segítse, de a képet nem akarja látni, s azt üzeni neki:

fessen számára egy vidám párisi nőcskét, mosolygó szemekkel, derült arccal, kis kezekkel, kis lábakkal és fitos orral. Szóval, ő csak a kellemest, a vidámot szereti. „Párisi” s a mellett valóságos „jó fiú”, ki — amint mondja egy barátjának — „a szerelemben pantheista” ugyan, de kerül a nagy szenvedélyeket és sem magának, sem másoknak nem szerez nyugtalanságokat, respektálja a férjek jogait, s egyszerű volt csak közelebbi ismeretése egy férjes nővel, a ki férje számára megakarta szerzetni vele a becsületrendet, s ez egy ismerettség miatt is folytonos agodalomban van. Attól fél, hogy az özvegyen maradt nőt neki kell majd elvennie; de ez az aggodalma elhárul, mert ez asszonynak elhalt ugyan az első férje, egy távoli megyei prefét, de férjhez ment újra egy dugaszdag rézgyároshoz, Savourette urhoz. Brichanteau e név hallatára megijed, mert hiszen ez az ő új házi ura, a ki neki ép az imént mondta föl a lakást. Most már szentül hiszi, hogy ez a feleség boszúja.

Savourette, a ki egy beszédes nyárspolgár, más okot mond. Azt, hogy Brichanteau ur a házban nem ad jó példát az erkölcsökben, mert hát nála egy fiatal, szép leányka lakik: Genéviéve, a kit magánál neveltet.

Brichanteau elbeszéli, hogyan került hozzá e kedves kis árva. Egyszer a kocsija legázolta az utcán, s ő kétségbeesve kívánta jóvá tenni e bajt. — Megtudva, hogy árva leányka, kinek atyja a haza szolgálatában esett el, fölvette a kocsijába, vett neki czukrot, szép ruhát, s oly kedves gyermeknek találta, hogy elhatározá kiptólni szüleit. Magához véve, felneveltette s igen megszerette; de annyira gyermeknek tekintte, hogy észre sem vette, mennyire felnőtt mellette. Most is csak tizenégy évesnek tartja, pedig — mint

meglepetve hallja tőle magától — már 17 éves. Nagy gordja van rá, hogy jó nevelést kapjon s a nevelőjét ép most küldé el tőle, mert az ő egykori szerelméről fecsegett az ártatlan gyermeknek, s most azon van, hogy oly nevelőnőt szerezzen hozzá, a ki sokkal komolyabb szellemben kepezze tovább.

Es az nap, midőn e két kellemetlenség éri: az évek óta megsokott párisi lakás elvesztésének baja s a nevelőnő hűségének megtudása: érkezik Brichanteauhoz egy tévöl rokon-pár: Pontaubert és ennek neje a kik még soha sem látták őt. Eleintén el sem akarja őket fogadni, de az asszony beönt atyafiságosan, (pedig meg sem tudná mondani, honnan ez az atyafiság!) s midőn Brichanteau távozni akar, hogy legalább fiomabb kabátot öltsön, mert ez ugy illeik, az asszony nem engedi: hisz ő nem idegen, ő otthon érzi magát kedves rokonánál.

Ez az asszony kisvárosi typus. Pereg a nyelve, jár a furfangja, tud hizelegni, halózni, a férjével szemben pedig valóságos kardos asszony.

Pontaubert igazi árnyék mellette, ki nem jut szóhoz, meg is szokta már jelenlétének a halgatást, s mint minden rabszolga, csak titokban boszúgálja meg magát, ha olykor egyedül időz Párisban. Ne volna csak megöntudatában s titkos megtorlások emléke, kedve kerekednék — mondja egy ízben — föllázadni a felesége ellen, kinek viseletét és tőrkezeit sokszor restelli, mert nevelésének tartja. De szólni nem mer. Ama czél eléréében sem tizik, a miért most őt az asszony Párisba hozta. Van ugyanis egy csinos, licumban nevelt leányuk: Léonide, a mama ennek akarja megszerezni férjül a gazdag és érzékeny szívű Brichanteau-t. Ostrom alá is

fogja s azon van, hogy magukhoz édesgethesse, az ő paradicsomukba: Montaubanba.

A külső körülmények ép malmára hajtják a vizet.

Az új háziur fölláztatja Brichanteau-t, mert ő most mindjárt némi javításokat akar tenni az elfoglaldó lakásban. Brichanteau tiltakozik, de ő jogát szerződés védi. De — veti ellen Savourette — az a szerződés másfél hó múlva lejár. Na hát addig nem eged oda belépni senkit; ő ugyan kiköltözik a lakásból még ma, de másfél hónapra becsubja; akkor tessék majd elfoglalni, addig nem lehet. Magy, nem bánja akárhová!

„Hozzánk kedves Brichanteau, Montaubanba!” — veri a vasat Pontaubertné.

De hát Geneviéve? Neki nevelőnő kell. Se baj! Van Montaubanban két öreg tudós kisasszony, azok tudnak csak nevelni!

Jól van! Brichanteau — hogy kedves párisi lakását így el kell vesztieni — mindenre képes most s baragall kiáltja most a zsarnok rezdöntőre: „Őn még egy párisira nézve is kiálhatatlanná tudja tenni Páris!”

Ez van az első felvonásban, sok játszósággal, élénk, de diskrét színezéssel kidolgozva. Könnyedség, vidámság levegője veszi körül az alakokat, melyek élnek, mozognak s minden erőltetés nélkül ismertetik meg velünk jellemző vonásaikat. Az író tolla nem jár valami mélyen, de biztosan rajzol és ki tudja domborítani azt, a mi lényeges.

Montaubanban foly le a második felvonás. Ez egy különös parodicsom. A nyaralók, kis kertekben, ugy szólván egymás hátra építkek. A Pontaubertek kertjébe is negyvenkét ablakból lehet belátni s a komornyik csak igen diskrét udvarolghat Embelline komornának. A „párisi” pedig furcsán érzi magát és idyll közepett. A kedves rokon kagassuak igen

Alapítatott 1850.

magának, hogy a költségvetési vita folyamán terjeszse a ház elé erre vonatkozó javaslatait.

— Franciaország hadikeszülődésai. A Boulanger francia hadügyminiszter által a kamarától kért hitel összesen 350 millió frankra rug. Ez fordítatik a hadsereg feyverének átalakítására és a határerőségek földbástyáinak a czéllémezekkel való ellátására. A tapasztalás ugyanis azt mutatja, hogy az új bombák elsiklanak az aczéllémezek felett s azokon csak vékony repedést okoznak, a mélyen befuródnak a földbe. — Így a földánczok már nem nyújtanak elég védelmet s a várak bástyáit aczéllémezekkel kell ellátni.

— Külföldi hírek. Urich tabornok temetése Párisban tüntető részvét közt ment végbe s a sírnál ketten is mondtak a strassburgiak nevében beszédet. Strassburg egykori hőse fölélt. — Vilmos német császár hetfőn ülte meg porosz királyia történeti kerónázása negyedszázados elfordulóját. — A Bretagneban ismét elváltak egy német utast, ki a partvidékeken tudományos kutatást végzett s kiben a francziák kémét látnak; Münchenből való bölcsészettudor. — Wolfenbüttelben elfogták Dedekind ügyvédet, a porosz-ellenes párt egyik vezérét, ki a fennálló porosz uralom ellen izgatott. — A szerb skuptina megnyitotta s a kormány előterjesztette a jövő évi költségvetést. — A szabadságszobrot, melyet a francziák ajándékoztak az Egyesült Államoknak. New-Yorkban a hó 28-án állítják föl. — Az egyiptomi ex-khedive Párisban, hová háremének egy részét is magával vitte, kényes helyetbe jutott; vendéglői lakásán rendőrök jelentek meg egy pörben biztosítási végrehajtást eszközölni s Ismail pasa csak az általa menekült meg a szegénytel, hogy negyven ezer frank készpénzbiztosítékot adott át a rendőrbiztosnak. — A berlini Liszt-ünnepeley tiszta jövedelme kétezer márkát volt s ez ötszögezt elküldte a weimari Liszt-alap javára. — Az orosz trónörökös mint szentpétervári orvosai körökben beszél, győztesen beteg. — Vilmos német császár Baden-Badenből elutazott Berlinbe. — A zolasz királyi család, mielőtt téle Rómába visszatérne, egy ideig Florencében fog tartózkodni; de az híralapítalan, mintha az osztrák-magyar uralkodó fogadására történének készültek. — Göttingában a napokban ülték meg a villamos táviró felállításának, az ag Weber Edének, hatvanéves tudori jubileumát. — Macpherson tábornok, a birmai angol sereg parancsnoka Promoben meghalt. — Bismarck hercege javára egy Muth nevű német telepitvényes Mexikóban végrendeletileg 3000 dollárt hagyott. — Miniszter-változás lesz Bukarestben, Solesjanu kereskedelmi miniszter leköszönését várják. — Helsingforsban sikasztás miatt több állami mérnököt itétek el s mikor arra került a sor, hogy a büntetés osztályvizsgálatának, Bernard ezrednek mellőlre léteptek a rendjét, az ezredes székhüdestől érve holtan rogyott össze. — Havreban a közlebb nagy orkán dühöngött, több hajó el-sült, sok ember oda veszett s a városban is nagy a pusztulás. — Péterhofból Ryszenhof állami penztárnok ötven ezer rubellel megszökött; a vasutón elfogták, de már csak 33,500 rubel volt nála. — A

„Freiheit.” Most hírhedt lapja bukás szélén áll, a mióta Mostot New-Yorkban elzárták, s az előfizetők száma ötvenháromezrre csökkent. — John Milles fulminans cikkben kéri az anarchistákat, ne szereznek meg a töképeze-neknek azt az örömet, hogy a lap megbukjék.

A népkönyha.

(Ajánlva a nőegylet elnököjének: Veress Lászlóné urnő ő nagyságának.)

A népkönyha eszméje nem új, de nálunk mégis új. Egy igen derék, közbecsülésben és tiszteltetben levő polgártársunk: Dr. Zelizy Dániel ur említtette a „Debreczeni Ellenőr” hasábjain annak elkerülhetetlen szükségét, a mely igen dicsegetre méltó eszme volt a mostani járványos időben, sőt ha a járvány megszűnne is, életre való foglenni, és vajha létesülhetne az mihamarább, mert éppen a legalkalmasabb időt választanánk, a mennyiben ma holnap bekopogtat a tél, a kenyér kereset pedig nálunk tel vízi idején sokaknak vajmi nehéz, mert ha nem melyik szegény ember keres is két három hatost; olcsó föltételhez nem jut, hanem palinkával és kenyérrrel él, holott tudjuk, hogy a szesz ital élvezete által ellustult, sátnyav és véznává válik, — a mámor rossz tettekre csábítja, — és ez ivadékról ivadékra száll, ha azonban a szegény ember tudja, hogy van egy olyan hely, a hol egy tányer gulyásbúty vagy fözéléket kaphat 8—10 körte kenyérrrel együtt, bizonyosan annak a pártjára áll, és felkeresi n-ponta az áldott jórékony konyhát. Nincs válogatás, hogy kik élvezék majd a népkonyhát; mert ha munkás, akkor megérdemli az olcsón kiszolgált adagot, — ha pedig tegyük fel csavargó, a 8—10 krt annak is le kell fizetni, és azt se pártakára adja, mi által a javulás feltételezhető.

Ne feledjük el, hogy e város az ország szíve, a hol minden csöpp vér drága, mert tiszta magyar erben csergedez és azt megbecsülni a fő erény. Szeged városában kilencz népkonyhát állítottak föl, de már későn, az okát ték. Sárváry Gyula ur megféléstén bizom, a mennyiben ő tudja legjobban, hogy ha a járvány elűt, kik szoktak ehullani első sorban. És kiket szőlünk vagy kérünk fel egy népkonyha létesítésére, illetve támogatásra, a kik legjobban hivatnak a nemes cél elérésére, akik évek hosszú sora óta a jótékonyaságot tüzték zászlójukra, s az nem más, mint a helybeli jótékony nőegylet. Mindenesetre a népkonyhák fő rugója és kezdeményezői a polgármester ur ő nagyságán kívül a tiszti főorvos tek. Sárváry Gyula ur, a nőegylet derék elnököje és a nőegyleti választmány, és bizást hiszük, hogy a város támogatása mellett egy hó alatt létesülni fog.

Nem akarnék részletekbe bocsátkozni, hogy mi uton módon lehetne a legolcsóbb népkonyhát előállítani, de azt hiszem, hogy nem fogok messze eltrni projectumommal.

Először is a város tiszte volna a nőegylettel megbeszélés útján a helyet kijelölni. — Előlegesen csak egy népkonyhát állítsunk föl. Továbbá egy kis költségvetést tenni, hogy mily áron lehetne egy tál etelt kiállítani, p. o. a helybeli mézárásoktól tudakolni, hogy a reser v húst naponta a népkonyha számára mennyiért szállítanak, — lehetséges volna továbbá a zöldség, káposzta fözések,

burgonya, rosz, olcsón nagy mennyiségben való beszerzése is. A főző személyzet azt hiszem kitelők azokból, kik a népkonyhát igénybe veendik. Hogy a városnak némi támogatására szükség van, az bizonyos, ez azonban a szegényalapról fedezhető.

De jobb most, mint később, midőn majd ezreket kell áldozni. Ott a példa Szegeden. Különbösen erre néve támogatást ígert a verreskereszt-egylet is.

Nagyon természetes, hogy a nőegylet tisztelt tagjainak, a kik a népkonyha felügyeleti tisztséget betöltik, az u. n. inspekciósnaponta 9 órakor már a népkonyhánál kellene lenni és a szükséges fözéléket a kamarából saját felügyelete alatt kiadni, a húst megmérni stb. stb. szigorú ellenőrzés és könyvviteli mellet. Továbbá a déli órákban fel kellene ügyelni a kiosztásnál, és ha netalán egy nőegyleti tag kevés volna, vezethetné két tag a konyhakezelést, — válasszon a tisztelt nőegyleti közgyűlés 180 tagot, kik erre hivatva lesznek és így csak minden három hónapban kerülne kettőre a sor.

En azt tartom, hogy nincs a világon szebb és jobb törekvés, mintha az ember felebarátjának boldogítására, jó léteinek előmozdítására törekszik és így nemes elhatározással vivja ki a szegély ügyefogyott sorsu ember társainak a mindennapi kenyérhez olcsón jutást, mert a rongy mez alatt azoknak is van érző jó szívök és családok alkotnak néha 8—9 tagból állót és ebből a régióból is sok jeles és hasznos férfi vagy nő kerülhet a társadalom számára. És hogy a népkonyha eszméjének kivételével a nőegyletben bizunk, ebbe reménytelen nem csalatkozunk, mert a nőknél mindig a humanizmus a eszebb és legdrágább érdem-kereszt, ők azt szívökben viselik és ez drágább ordo, mint az 2750 drb, a melyet a sárteken osztogatnak szét a halandók részére.

Polónyi Andor

Helyi hírek.

* Az artézi kut. Noha már az ácsok hozzáfogtak a nagy templom előtt furandó artézi kut fatoryának elkesztéséhez: szabad legyen megis, habár az utolsó órában is e kérdéshez egy pár szót szólani, most már a legnagyobb rövidséggel. Hogy egy ugró kut, a nagy templom előtti térnek diszere szolgálása, a feletti nincs semmi kétség. De kérdés, hogy vaa-e abban emberi lehetőség? hogy ott ugró kut jöjjön létre, akkor, mikor tudjuk, hogy a köz-malom egyik kutjának furásánál (nehány évvel ezelőtt) 80 önyire ment le a furó, s még sem lehetett létre hozni; — ha pedig a nagy templom előtt nem lesz lehetséges ugró kut létesítése: ugy az eddigiekhez hasonló köz-bú-séges (bir mily jó ivó vizű) szivattyus kut csakugyan nem fog azon térnek diszere szolgálni; — mert hogy a mindenféle cselédek, napszámosok és gyermekek, egy ott elkesztendő szivattyus kut körül ögyelegeznek örökké, éjjel nappal, annál helyesebb lenne azon eset ha az olyan kut a nagy templomtól legalább is 2—300 méter távolban lenne. Ehez járul azon körülmény, hogy a nagy templom nyugoti roppant területmül bőthi jását, az 1829 dik de még inkább az 1834-dik évi nagy földrengés-erősen megrongáltak. (hírlapi közlések szerint a nagy templom nyugoti oldala az utóbbi földrengés miatt reped meg.) Most méltán kérdésbe tehetjük ömagunk előtt vajjon taná-

csos-é, megkísérlehető-e? azon bõlthajtást (hasznolási a többi négy roppant bõlthajtás.) az artézi kutat készítő nagy sulyu furó, hõuapokon sõt ugy lehet éveken át szakadatlanul tartó döngögetéseinek és így rázásának kitenni? Mert mikor a czeled-utcai kutat furta a furó, (azt igen nehéz vas sulyoknak is nevezhetnõk), az utolsó idõkben elért nagy mély-segnél, annak minden egyes lezuhanása az egész környéket megrázkódtatta és megre-dítette. Megiehet ugyan, hogy míg a furó csak 40—50 önyire fog lejarni, azok az utések meg gyengebbek lesznek; de miután 50—100 öi mélysegeben itt nálunk ugró kutról álmodni sem lehet, mi fog történni akkor, ha a furó a 80 és 100 önyi, sõt azon is jóval tul esõ mély-segebe fog lezuhanni? — Hatha akkor a tapasztalás azt fogja mutatni, hogy a nagy templom bõlthajtásai csakugyan repedezni kezde-tek, nem lesznek-e akkor azon helyzetben, hogy jobbnak fogja találni az elõjárásig a kut mélyebbre furatását beszûntetni, akár lehetne ott ugró kutat létre hozni, akár nem, mert egy ugró kut a nagy templom bõlthajtásait lezedeteni csakugyan nem volna helyes eljárás.

A feut említtet eshetõségek teut azt ajánljuk hogy jobb lenne az ugró kut helyeul a Vecsei ház elõtti tágasabb tert válasszani, vagy a vele szomszédos Csanak ház elõtti tert, a honnan már a furó lezuhanásai nem hatnának oly károsan a nagy templom bõlthajtásaira; vagy legalább ezen házzal szemkõzt a Stenczinger ház északi végénél esõ tert, ateleuben az Sz. Nagy Károly ur házával; de könnyen átátható, hogy ennel jobb lenne a Vecsei ház elõtti tágasabb a nagy templomtól kissé távolabb esõ tert. Ha aztán ott ugró kutat csakugyan lehetne létesíteni, a mai kor gépezete képes már arra, hogy onnan hatalmas vascsõvek segítségével a nagy templom elõtti is akárhol állítassék fel egy ugró kut; s az által a czei csak ugy el lenne érve, mintha maga az ugró kut furatnék a nagy templom elõtti tereu; s oly módon nemcsak egy, de két ugró kutat is nyerhetne a város nepe; sõt onnan 3 ugró kutat is lehetne létesíteni; u. m. első lenne maga az eredeti kut a Vecsey ház elõtt, a másodikat lehetne vezetni csõvekkel a Stenczinger ház elõtti, — a harmadikat a nagy templom elõtti tereu. — Vagy építtessék az artézi kut akárhova másuva, csak hogy a nagy templomból elegendõ távoliságban. Azon körülmény, hogy az épületi fákat már a nagy templom elebe horadtak, s onnan atkellene szállítani a Vecsey ház elebe, ez oly csekélység, hogy ily nagy fontosságu ügyben szót sem érdemel. Ne resteljék tehát, habar az utolsó órában is, consilium mutare in melius, azaz szándékukat jobbra változtatni, mert annak nagy hasznát tognok vehetni, s eljárásuk a jövõt illetõleg sokkal biztosabb alpra lenne fektetve. — Végül nem leyletlen eljárás a más kárán okulunk. Ime a budapesti városigeben az Andrássy (vagy sugár) út végén, évekké elözõtt elkesztült, a nagyon meleg vizet igen magasra felõvelõ artézi kut, (melynek vize körülbelül azonos a Duna tulsó partján emelkedõ budai hegyek meleg forrásainak vizevel) a magyar tudományosság s a jóváros áldozatkészségének igazán nagy dicsõségére, s évekig egyenlõen, megelõ bõségben adta vizet. Azonban a malt évben az elõjárásig, a kutat alkotó csõvek közelében diszes ivócsarnokot épített téglából és termeskõbõl, s azóta keve-

sebbvizet fõd a kut történet a h i b. Mert vajjon nem lehetnének? hogy ha épült helyetti (mely esõvek), egészen modernban a diszes mindenütt a lehető azon esetben a kut deti bõségében. Oku ne kockáztassunk artézi kutat a nagy labb. (Beküldetett.)

* Örvendetés. „Nemzet”-ben, hogy ügyez a napokban tudomásra hozta igazságügyi építkez elsõ helyen D e b r e c z e n e n. h é r v á r v a n n a k k i j e b e n m e g j e g y e z z ü k , i l l e t é k e s k ö r ö k e k .

* A torna egy lyet több ügybuzgó kében kibocáztott, rosnak önálló férfiak, ügyvédek, tis-többen beéptek a t e r g y b a n t a r t o t t b i z o t t s á g m ű k ö d e s e t s z e r d á n d. u. a v á r b e n t a r t a n d o e r t e n i . I g e n ö r v e n d e n á r i k a r , a b i z o t t s á g r e s t e t v e , t á m o g a t á s a t a n á r i t e s t ű l e t t k o z t a k a z e g y l e t t a L a j o s u r n a g y t e g y l e t e r d e k e b e n j u t a l m a z t a . E r d e k k e z a t e l e b e , k i f e j e z e s n e k , h o g y a t o r n a b i z o t s a l a p r a v a n f e a t a n a r i t e s t ű l e t e t n á s z a t o t a z i f u s á g a n n y i r a t u l v a n i g y e k s z i k .

* Múvirág kész-merése melto jó ügyet s mint a köz-alatános érdeklõdés lyel a múvirág kész-sunkban mindenki is volt, holnap, vasárnap meg az egy hónapig által készített múvirá-czeja lesz egyrészt ladás mérték, más-lõdök figyelmet a fõ-melynek jóvendõjétõ elethivatása fõgühet függesztett falragas-és hetfõn, f. hó 24-d. u. 1-ig és d. u. 1-lis, 10 krajczáron nagy tanácsstermben melyre nem kell azok bizonyos belép-A kiállított virágok adatkak s a tanfoly-hány leány, legalább készit az általuk tá-vánt virágot. A meg-lyek kiállítottak, a-tesen nem vethetõk a nőegylet hölgyei

„kedves hangjuk” van s azok ót már kora hajnalban fölébresztik. Mit tegyen? Felöltözik s azon álmosan sétálni megy s ép oly álmosan kerül haza. „Most már tudom — mondja Pontaubert-nek, — hogy a falusiak mért kelnek föl oly korán. Mert állva aluszának.” Őli az unalom és egyeb. Ha a vén kisasszonyokról akar ószintén beszélni a kertben, Pontaubert meg-íjed, föláll, körülnéz s arra kéri: csak csondesan beszéljen, mert ezek a vén kisasszonyok nagy tiszteletben állanak Moatsubanban s az ember ne csináljon magának ellenségeket! De ez még semmi: mióta Brichanteau sédelni látták, plane karon fogva Léonide-val, az egész városban ugy tesznek vele, mintha már jegyben járna. A kereskedõ kindija menyasszonyoknak való kedves ajándékokkal, a virág-áruelõ pláne myrthusz virágait mutatgatja neki, megjegyezve, hogy a préfekt lányának is õ csinálta a menyasszonyi koszorút. A mellet az ó kicsijéhez, Geneviève-hez nem juthat, mert a vén kisasszonyok egész elzárva nevelik. Er-ról a furfangos Pontaubertnek gondoskedott, cseleszerbõnek vélve, hogy Brichanteau csak az ó szépséges szép Léonide-jét láthassa. Mert hát van-e ennél szebb és okosabb lány? Csak-ugyan sokat tanult a lányok liceumában, neha felsõbb lányiskolai stílusban beszél, ismeri a csillagokat: a „kis kutyát”, „nagy medvét”-t sat, tud a görög irodalomhoz is, kedvencez költõje Anakreon s lepõzetlen elragadtatással beszél egy fiatal tudorról, a ki neki gyönyörû görög irodalmi értekezést küldött. Ez a tudá-csok lányka sincs azonban torzképnek festve. Sõt érezhető, hogy van szíve is s ha az „igazi”-hoz juthat, majd lerázza magáról a felsõbb leányiskolai port.

Oktagatja Brichanteaut s egy éjjel a kertbõl együtt nézik a ritka tûnõcsillag, midõn Vénus elfõdi Jupitert. A mama — midõn ezt tõtök hallja — képmutatólágg ijedez. Az isten-ért, hisz ez már sok, mennyien láthattak, hogy együtt voltak a kertben, sõt meg a rokon is támogatta a csillagvizsgáló leányt, s karjakat fölfelé emelték. „A nagy medve felé!” — jegyzi meg Brichanteau, a ki kezdi unni a dolgot, midõn a mama tyukkal, kalács-

csal tartja, hogy vejének foghassa meg; sõt egy toladók fiatal emberrel, ki Geneviève-t kompromittált lánykának mondá, a mert egy nõ-telen embernél nevelkedett, s félre-je is támad, megvív vele, meg is vágja s Pontaubertné és az egész Moatsuban egy vénik, hogy Léonide-ért párbajozott.

De skad Brichanteau urnak egy pár kelemesebb találkozása is. Jón Párisból Savourette, a háziur is, kinek sok baja támadt. Pletyka új-árogok kiirták, hogy azért mondott fel egy lakójának, mert feltételek volt rá. — Most az egész világ azzal borszantja, hogy feltételey. Ez kiállhatatlan egy állapot. Brichanteau örvend a kelemetlenségén s maga is szaporítja, a mint csak szóval bírja. Elmondja neki, hogy biz az ugy szokott lenni ha a világ valakit a szájára vesz. Majd ha a ligetben fog kocsizni nejevel, az emberek rögtön azt sutigózik: Savourette ur félti a ne-jet s méltán! Sõt maga a felesége is arra fog gondolni. Savourette-nek kérdezni valója is van Brichanteautól. Elõveszi nejeinek egy fény-képet s azt kérdi, hogyan jutott ez a B r i c h a n t e a u ur kezébe. — Mint ke-rült oda, errõl a feleség már adott kielégítõ felvilágosítást, de tartozik azt adni Brichanteau ur is. Keri tehát, hogy adja meg. De Brichanteau megtagadja kivábatát; ó rá nem tartozik a férj, neki Savourette csak háziur. Sebogyom boldogul vele. A beszélgetés vége az, hogy Savourette — semhogy nevétsége, feltételey hírbé keveredjék — később a lakást inkább tvábrába is, akár husz esztendőre, oda engedni Brichanteau-nak s megys is a táviró-hivatalba, hogy feleségetõl megtudja a föltételeket.

Mig oda jár, Brichanteaunak kedvesebb találkozása is akad a kertben: feltűnik a kis Geneviève, ki megszökött a vén kisasszonyok-tól, kik mellettt holtra unta magát. Azok õt kivetkõztetik vidámságából, szemlesítve kell járnia, faszészen beszélnie, hallgatnia, s most, hogy bácsikája mellett van, ismét igen vidám, boldog. Sõt kedves társnõt is talált itt Léoni-de-ban, ki igen szives és jó hozzá. Brichan-

teau most elõször meg igazi rokonszenvvel Léonide-ra, látva, hogy ez egészen más, mint a mamája.

A mama, ki különböen meg van arról gyõ-zõdve, hogy az ó kedves, okos Léonide-ját Brichanteau urak nõül kell vennie, meghõ-ken. Ó sejtí, veszi észre, hogy Geneviève ve-szedelmes az ó terveire néve, s nem hallja örömet, midõn Savourette is jön a hírrel, hogy felesége színtén beleegyezett a párisi lakás további átengedésébe s csak egy fölté-tele van.

„Micsoda?” — kéri Brichanteau. „Szeresse meg nekem a becületlenedet!” „Önök is!” riad föl Brichanteau.

Ez az is szócseka, — s mint késõbb látni fogjuk, — szöget ütött a Savourette ur fej-be. Hát még kinek is? Ó magát méltónak tartja a kitüntetésre, mert szerzett érdeme-ket: a mig rézgyáros volt, politikai nagyságo-kat három millió és nehány példányban öntet-tet horganyban; apró szobroknak.

A harmadik felvonás visszavezet a meg szokott párisi lakásba. Brichanteau ringaszé-ken ül, mozdulatlanul, szivarozva néz ki a nyitott ablakon át. Boldogon élvezi Páris zaját. Komornyikja mindenkinek dicsekszik, hogy urára mily jót tesz a „központ hatása.” Ó vele is mily nyájasan beszél, helyeselve, a mi Moatsuban az sáira alkalmával ura érdeké-ben cselekedett. „Uraságom elismerése — jegyzi meg ravast számításal, — nekem épen annyí, mintha fizetésemet emelné föl.” „Jól van, kópé, hát föllemelem a fizetésedet.”

Brichanteau ur valóban boldog, hogy megint Párisban lehet, s sajnálja, hogy falusi levegõt szítt. De van nyugtalansága is: hol van Geneviève? Halgatva a Pontauberték szavára: nem tartá illõnek, hogy a lánykát magával hozza el; rábízta egy szintén Párisba jövõ bázaspárra, a mi — mint késõbb meg-tudjuk — a házaspár szebbik részét czivódá-s-ra ingeri az erõsbik fél ellen, de a melyik fél-et — fiatal hölgyekkel szemben — a fele-ségek nem bírnak elég erõnek képzelní.

Brichanteau egyébként is nyugtalanodik.

Érzi, hogy Geneviève-nek férjhez kell mennie, különben náia hirbe keverhetik. Fáj ugyan neki e lánykától megválnia, de hát miért ne maradhatna náia fél-évele együtt? Egyik fiatal barátjának: Fougerolles-nak ajánlja föl a ked-ves leány kezét, szép hozományyal. Ez nem riad el tõle, de nem is látszik lelkesedni s egy ószinte kérdésre ószintén azt feleli, hogy a világ szemében nincs Geneviève-nek elõnyére az ó it lakása. Brichanteau elhatározza, hogy leányának fogadjá törvényesen. Kecsegteti ma-gát, hogy ezzel jól elintézt mindent.

Jón Savourette s kérdezi, hogy mit ér-tett az „önök is” szó alatt s általában, hogyan került hozzá a feleség arcképe? Brichanteaunak könnyü felelni, mert Savourette maga fecsegi el, hogy hát mikor neje elsõ férjének dekorálása es préfekt-é fogott szóban: a feleség arcképet is be kellett mutatni a mi-niszternek. „Hát keiz ez a miniszternek?” „Nemelyisnek.” S ezzel Savourette meg van elégedve, mert a felesége is azt mondta. De aggodalma még sem csillapult le egészen, s megjegyzi, hogy ó az usz lakásszerzõdés fölté-telei közt azt is beirta, hogy a bérlõnek két hó alatt meg kell nõsülnie — adjon buzdító példát a becületles zivőknek. „De ilyen bol-ondság csak nem érvényes!” — kiált föl Brichanteau. „Mindem bolondság érvényes, ha bélyeges papiron van.”

Brichanteaunak nem volna nehéz két hó alatt feleséget kapni, mert hát nyomában el-jöttek Pontaubertek is. Az asszony nyiltan mondja, hogy csak nem maradhattak Moatsuban, ha egyszer a lányukat udvarlásával s párbajával hirbe hozta. Brichanteau a kedves miyen állapot az, midõn valakinek tudtán és akarátán kívül egyszer csak apõsa, anyõsa és menyasszonya támad s a boltból myrthus-bok-rétát küldenek a nyakára. Pontaubert rösteli a dolgot, de Pontaubertné erõsen bizik: „Bi-zonyosan nõül veszi — sugja férjének menet közben, — mert így gorbombázkodni csak a n y ó s o k k a l s z o k t a k .” E jelenetben Brichanteau, mint gentle

man, eles írónival mondvá, hogy meg jelenet, de legtöbb mézesetes érzés és jelenésben van, mel Brichanteau közt fö történet természeté az árva lány és a gúneik föl egymás egyik sem tartandó árulni. A rokonsze-költõi színvonalra e annál inkább, mer szóval tudja megol-a kettõt: azzal te egymásra.

Midõn Brichan-éveinek, hogy férjé választott is hozzá kerte kezét: a lány el magát. — Ugy gyermek. „Meg szok — e házban olyan kedvet kis márván a hová õnek tetsz-érvény van kifejezve relem.

Még szebb, m „Felejsen itt — S ezental min zés önkénytelen elá csak nehány ószinte arczát a boldog Bri Pontaubertné, hogy az ó szívében el, hanem azé a fia irai költõkrõl küldõ frigykõtes láttára le. „Ha én ezt tu a ravasz asszony.” „Hisz én is feleli a boldogtalan Eddig tart a sának sikererõl les

isérhető-e? azon böhajtást... (Left column text)

egyébent is nyugtalanodik... (Left column text)

szébbvizet... (Middle column text)

mint az eladásnál alkalmazva... (Middle column text)

vonni; utóbbi számai már humoristikus... (Middle column text)

Pirszen (Coaks) ugyszinte kőszent fűtésre és... (Right column text)

„A SASUTCZAI“ tudakozó és közvetítő intézetben... (Right column text)

Gazdatisztek, Gépészek, kereskedőségek... (Right column text)

A domb utcán egy ket szotás lakosztály... (Right column text)

HIRDETÉS. Szécsényi utca 1807-dik... (Right column text)

Brünni posztó-szövetek Brunner Frigyes... (Right column text)

Kiadó bolt. Az eddig PÁJÉR JOZSEF... (Right column text)

Finom és tiszta arczbőr Zilzer Johanna... (Advertisement with portrait)

Zilzer Johanna Budapest, István tér 13 sz... (Text for Zilzer Johanna)

TORMA. Legjobb minőségű és közkedveltségű... (Advertisement for TORMA)

